

Protestes armènies.

APXIU

Tupinada armada

Hi ha sis repúbliques, actualment dins la Unió Soviètica, que s'han negat a organitzar el referèndum sobre el Tractat de la Unió. Són Lituània, Letònia i Estònia (que han organitzat referèndums sobre la independència), Moldàvia, Geòrgia (que organitzarà un referèndum propi a l'estiu), i Armènia (que n'organitzarà un a finals de març). Queda encara en dubte el que farà l'Azerbaitjan. Aquesta república musulmana del Caucas encara no ha definit exactament la seua postura definitiva. Finalment hi ha el cas de la república russa, que celebrarà el referèndum però afegint-hi una pregunta sobre l'elecció del president de l'URSS per sufragi universal. El referèndum a Rússia, però, es farà enmig de fortes dificultats a causa de l'actitud de diverses de les repúbliques autònomes que hi ha dins seu. Algunes d'elles s'han oposat a plantejar la pregunta sobre l'elecció del president de l'URSS. Mikhaïl Gorbaxov ha usat aquestes repúbliques com a eina contra les repúbliques federals. En el Consell de la Federació el president soviètic ha fet entrar, en peu d'igualtat les quinze repúbliques

federals (de les quals sempre en té un mínim de sis en contra) més les repúbliques autònomes i les regions autònomes. Amb això ha creat un òrgan diluït pel vot de la majoria de les repúbliques autònomes, ressentides amb la seua república-mare. Durant tot el procés previ a la consulta, la república russa, que presideix Boris Eltsin, s'ha oposat en totes les reunions al projecte de referèndum sol·licitat per Gorbaxov. En l'últim moment ha decidit fer-lo però introduint aquest matís: una segona pregunta que qüestiona si els ciutadans russos volen o no escollir per sufragi universal el president soviètic i si aquest ha d'existir. D'aquesta manera es pretén capgirar el sentit del referèndum i convertir-lo en un test de la popularitat, millor dit del descens de popularitat, de Mikhaïl Gorbaxov.

La victòria dels independentistes en els referèndums de Letònia i Estònia, unida a la que ja havien aconseguit els independentistes lituans, ha deixat en un lloc difícil el poder central. Des del Kremlin s'esperava que el triomf independentista en aquestes dues repúbliques bàltiques fos míf-

nim, a causa de la forta immigració, que en el cas de Letònia arriba gairebé al 50 per cent. Per a sorpresa de tothom, començant pels nacionalistes mateixos, els vots independentistes han estat majoritaris en les zones poblades pels russos amb petites excepcions (com ara la ciutat estoniana de Narva, russificada des de principis de segle). Aquesta victòria ja invalida de fet el referèndum sobre el Tractat de la Unió, el qual pretenia demostrar a Occident que hi havia voluntat de seguir dins l'URSS per part de totes les repúbliques. Des de Moscou, però, encara pretenen aconseguir demostrar el que és indemostrable.

Segons que s'ha sabut, el més probable és que en aquestes repúbliques en què el govern es negue a col·laborar amb el referèndum, i molt especialment en les tres bàltiques, la consulta serà organitzada pel mateix exèrcit soviètic. Serà l'exèrcit el que instal·le els punts de votació i el que vigile el procés. Evidentment ho haurà de fer sense censos i per tant sense possibilitat de controlar efectivament el desenvolupament de la votació. L'exèrcit serà ajudat pels

sectors immobiliars del partit que, a les repúbliques nacionalistes, s'agrupen al voltant dels anomenats Fronts Internacionalistes. Aquests Fronts Internacionalistes (grups com Interdevizhenie a Estònia o Soiuz a Moldàvia) tenen com a principal objectiu separar la població immigrada recentment de la població nacional. Els militants "internacionalistes" seran els principals votants d'aquest referèndum, la validesa del qual seria més que qüestionable, ateses les condicions en què es farà.

Tot i això és previsible que el govern soviètic desencadenarà una gran ofensiva propagandística sobre els resultats del referèndum oficial que, en les condicions en què es fa, és evident que donaran una majoria de vots a favor de la permanència de les repúbliques bàltiques dins l'URSS. En aquest sentit cal dir que els mitjans d'informació controlats des del govern han tapat tant com han pogut els resultats de les consultes efectuades pels governs republicans. Una mostra més de que la *glasnost* va de baixa.

Vicent Partal